

Félelem a klímavédelemtől

A TUDÁS ÉS A CSELEKVÉS KÖZÖTTI ELLENTMONDÁS sehol sem mutatkozik meg olyan határozottan, mint a klímaválságban. A Világklímatanács aktuális jelentése világossá teszi ezt. 57 ország 235 szerzője részletesen megmutatja, mekkora fenyegetést jelent a Föld felmelegedése az emberiség nagy része számára. De bemutatják azokat a stratégiákat is, amelyekkel meg lehet óvni bolygónkat a klímaváltozás legrosszabb következményeitől. E tudás tettekre váltása az emberiség feladata. Különösen nagy az a kihívás, amely előtt a nyugati demokráciák állnak.

Jóllehet az olyan „küszöbországok”, mint Kína, India vagy Brazília fergeteges gyorsasággal hozzák be „lemaradásukat” az üvegházgázok kibocsátása terén, a sikeres klímavédelem még mindig a gazdag ipari országoktól függ: ők fejlesztették tökélyre azt a tőke által mozgatott ipari rendszert, amely eleve okozta a klímaváltozást. És nemcsak erről van szó: Ennek az ipari rendszernek az állandó növekedése régóta a nyugati demokráciák életelírjévé vált.

A legtöbb polgár, a vállalkozók és a politika is ugyanazt a logikát követi: Ha mindenki többet vásárol, többet dolgozik, többet termel, akkor minden jó lesz: a polgárok növelik anyagi jólétüket, a vállalkozók jól keresnek, az állam örül a pezsgő adóforrásoknak, és táplálni tudja a szociális ellátórendszereket. Minden vállalkozást és minden politikai intézkedést azon mérnek le, hogy siettet-e a fogyasztás és az ipar gépezetét, vagy pedig homokot szór a gépezetbe. Olcsó fosszilis energia, értékes nyersanyagok, alacsony költségű termelés és a lehető legszabadabb kereskedelem: ezek az alkotóelemei ennek a rendszernek. Ezek határozzák meg a viselkedést: Aki nem fogyaszt úgy, mint a szomszédai és munkatársai, az hamar kívülállóvá válik. Aki hatalmi pozícióba akar kerülni, annak meg kell szívlelnie egy tanácsot: Semmiképp se szórj homokot a gépezetbe! És minden fölött ott lebeg a félelem a szegénységtől és a munkanélküliségtől.

Sajnos pontosan ez az „Egyre többet!” melegíti föl feltartóztatlanul a Földet. Ezért a polgároknak, a vállalkozóknak vagy a politikusoknak szakítaniuk kellene ezzel a logikával, föltéve, hogy komolyan gondolják a klímavédelmet. De nem teszik meg, mivel polgárként félnek a csökkenő

jólétől, vállalkozóként a csökkenő versenyképességtől, politikusként pedig attól, hogy legközelebb nem választják újra őket. Végső soron mindenki folytatja ugyanazt, amit eddig csinált, noha mindenki tudja, hogy ez így nem mehet tovább.

MARAD-E MÉG REMÉNY? Ha igen, akkor a polgárok, vállalkozók és politikusok ama kritikus kisebbsége okán, amely már ma is megpróbál a klímát védelmezőbben élni és cselekedni: ők azok, akik kevesebbet és tudatosabban fogyasztanak, akik fenntartható módon termelnek, pénzüket etikusán fektetik be, és politikusokként rugdalóznak a pusztító növekedési gazdaság ösztökéje ellen.

Mindenesetre ezek még kevesen vannak. Egy demokráciában azonban többségre van szükség a változásokhoz. Ez a többség azonban csak akkor fogja megváltoztatni a gondolkodását, ha a klímavédelem mindenki számára nyereségnek mutatkozik: Ha a kritikus felhasználók nem tudálékosokként lépnek föl, hanem boldog nyertesekként. Ha a fenntartható vállalkozások humánusabb, kevesebb stresszel járó munkafeltételeket kínálnak. Ha a politika jobb feltételeket teremt a fenntartható gazdálkodáshoz és élethez: több vasutat, buszjáratot és kerékpárutat, fosszilis- és atomenergia helyett megújítható energiahordozókat, környezetbarátabb városokat és falvakat. Ha az emberek hasznot húznak majd a klímavédelemből, akkor fog megszűnni tőle való félelmük.

Sokan erősen kétlik, hogy még időben sikerülhetnek efféle változások. A kétség jogos. Másfelől a németországi energiafordulat azt mutatja, hogy egy demokráciában lehetségesek a változások. Egy polgári mozgalom évtizedeken át demonstrált az atomenergia ellen, de alternatívákat is kifejlesztett és hirdetett. Semmivé foszlott az emberek félelme a világosság kialvásától. A fukusimai katasztrófa végül irányváltásra ösztönözte a konzervatív kormányt is. Egy egész ország számára hirtelen más dolgok váltak elsődlegessé. És ha az irányváltás jelenleg vesztegel is, mégis jele annak a reménynek, hogy megy a dolog. Igazán szép az lenne, ha a demokráciának nem lenne szüksége minden változáshoz újabb katasztrófára.

Wolfgang Kessler

Forrás: Publik-Forum, 2014/8